

ΜΟΥΣΙΚΕΣ ΚΟΥΒΕΝΤΕΣ

Εδιάβασα τὸ ἄρθρο τοῦ κ. Συναδινῶ που δημοσιεύθηκε στὸ φύλλο (ἀρ. 367) τοῦ «Νουμά». Ὁ κ. Συναδινῶς ἀπὸ τὸν τρόπο που μιλεῖ γιὰ τὴ μουσική μας δὲ μοῦ φαίνεται νὰναι καὶ τόσο μίση στὴ μουσική, χωρὶς ν' ἀρνηθῶ πὼς πολλὰ πράματα εἶναι καλὰ παρατηρημένα ἀπὸ μέρος του.

Προπέντων ὅμως δὲ μοῦ φαίνεται πὼς ξέρει τί χρειάζεται πραγματικὰ γιὰ ν' ἀποχτήσουμε ἀληθινὴ ρωμαϊκὴ μουσική

Ρωτήματα :

Ποιὸς ἀπὸ τοὺς ἀποκλειόμενους μουσικούς μας ἐσπούδαζεν ὅπως πρέπει τὴν τέχνη του, μ' ὅλες τὶς ὑποτροφίες τους καὶ τὰ λαῦσα τους; Οἱ περισσότεροὶ παγίνουσι δυο-τρία χρονάκια στὴν Ἰταλία (κατ' ἐκλογὴν καὶ συμβουλήν, ὅπου δὲν ὑπάρχει οὔτε ἰδέα συνθετικῆς μουσικῆς ἔξω ἀπὸ τὸν Περόζι που πασιζεῖ κατὰ τὴν κατωρρώτη) καὶ γυρίζουσι στὴν Ἑλλάδα ν' ἀκολουθήσουσι τὴν τεχνικὴν τῶν φωνασικῶν χωρὶς νὰ παρουσιάσουσι οὔτε μιὰ μελοζῶρα εὐσυνείδητης μουσικῆς. Ὅσο γιὰ τὸ Ὀδῆο μας κανένα; δὲν πρέπει νὰ ἔχη τὴν ἀπαιτήσιν πὼς θὰ μᾶς δώτῃ συνθέτες. Τὰ Ὀδῆα, ἀν παρκαλοῦθησιν κανένας τὴ μουσικὴν ἱστορίαν, θὰ δῆ πὼς δῶ ἀπὸ τὴν ἀπαιτήσιν τεχνικὴν που μποροῦσι νὰ δώσουσι καὶ σ' ὅσους ἀκόμα δὲν ἔχουσι κανένα μουσικὸ αἴσθημα, μᾶς βγάζουσι δασκάλους σχολαστικούς που ὅλη τους ἡ δουλιὰ εἶναι νὰ ψάχνουσι τὶς ἀπέμπετες ἀλλὰ Μιστριώτηδες στὴν ποίησιν, κ' ἔχουσι τόσο σχέση μετὰ τὴ μουσική, ὅση καὶ ὁ Μιστριώτης μετὰ τὸ Σοφοκλῆ, τὸν Εὐριπίδην καὶ Σολωμό.

Στὸ Ὀδῆο τῶν Ἀθηνῶν εἶναι πλέον ἢ βίβλιον πὼς μαθαίνουσι τὰ κορίτσια μας θαυμαστὰ πιάνο, μὰ τάχα εἶναι ἀρκετὰ ἕνα Ὀδῆο νὰ ξερουρνίζεσι μόνο μηχανικὰς λατέρνες;

Πὼς δὲ φροντίζεσι ἐξίσου νὰ παρασκευάσει καλλιτέχναις καὶ τῶν ἄλλων ὀργάνων καὶ μάλιστα στὰ χόρδινα, ξύλινα καὶ χαλκίνα ὄργανα που εἶναι καὶ τὰ πιὸ ἀπαραίτητα γιὰ μιὰ ὀρχήστρα;

Γιατὶ δὲ θ' ἀγωνίε βίβλιον ὁ ἀρχισυντάχτης τῆς «Ἀκρόπολης» πὼς μ' αὐτὰ που ἔχει εἶναι ἐντελῶς ἀδύνατον νὰ κοκρευτῆ πὼς ἔχει ὀρχήστρα που εἶναι στὸν προορισμὸν της καὶ πὼς εἰ δὲστυχοὶ Ἀθηναῖοι μποροῦσι ποτέ ν' ἀκούσουσι ἀκακίτευτους τοὺς μεγάλους μουσικούς. Θυμάμαι (γιὰ νὰ δώσω ἕνα παραδειγμα) στὸ Ὀδῆο ἐπικίξαν τὴν 3 συμφωνίαν τοῦ Beethoven τὴν Ἡρωϊκὴν μετὰ δυὸ μονάχα κόρνα!! στὴν ὀρχήστρην, που εἶναι ἀναγκασιότατα τρία, ἰδίως γιὰ τὸ τρίο τοῦ σκέρτσου.

Ἐνα ἄλλο ἀκόμα που μοῦ ἔκανε οἰκτρὴ ἐντύπωση: Θυμάμαι ὅταν ἐπικίξαν τὸν «Μακάβριον χορὸν» τοῦ Σέν-Σκίεν, ὁ τότε μαθητὴς τοῦ Ὀδῆου κ. Τριανταφύλλου ἄρρηξε τὸ φλάουτο του κ' ἔκρινε μετὰ τὸ στόμα του τὸν κίρκον! γιὰ μεγάλη τέρψιν τοῦ ἀροκτηρίου. Γιατὶ; Μόνο ἀπ' αὐτὰ τὰ δυὸ παραδείγματα—γιὰ νὰ μὴν ἀνφέρω ἄλλα ἀπειρα που ξίρω—μπορεῖ κανεὶς νὰ καταλάβῃ ὅλη τὴ σοβαρότητα τῆς ἐργασίας τοῦ ἔθνους αὐτοῦ ἰδρώματος, που δὲν μποροῦσι ν' ἀποτελέσῃ ἐξαίρεσιν τῶν ἄλλων ἔθνικων.

Ὅσο γιὰ τὸν κ. Νάζο, ὅσο τὸν γνωρίζω προσωπικὰ, οὔτε γυρεύω μετὰ τὸ σημεῖόν μου κινεῖσθαι νὰ τὸν πικράνω. Ἀπ' ἐκνεύσε νομίζω πὼς ἡ πολεμικὴ που τοῦ γίνεται στίς καθημερινὰς ἡμερίδας; ἀπ'

καὶρὸ σὲ καιρὸ, γίνεται μόνο γιὰ τὸ πάπλωμα.

Νομίζω ἀκόμα πὼς εἶναι διευθυντὴς με συνέπηση καὶ πὼς ξέρει τὴν τέχνην του ἀρκετὰ καλὰ, γιὰτὶ ἀλλιώτικα θὰ ὄφρισε ἀπὸ καιρὸ ἤδη νὰ ἔχει παραιτηθῆ, καὶ ν' ἀφήσῃ τὸ στάδιο στοὺς νέους. Ἐνα που πιστεύουμε πὼς ὁ κ. Νάζος παρκαμῆσεν, εἴταν που δὲν ἐπέμεινε νὰ κρατήσῃ τοὺς δικούς μας στὸ Ὀδῆο.

Αὐτὸ ἠμολογῶ πὼς θὰ μοῦ εἶναι πάντοτε ἀνεξήγητο.

Γιατὶ τάχα ὁ κ. Κουλούκης, ὁ κ. Λαυράκιος, ἐφυγαν ἀπὸ τὸ Ὀδῆο, κάνοντας νὰ ψιθυριστοῦνε χίλια πράματα σὲ βραχίονα τοῦ πρώτου μουσικοῦ σχολείου τῆς Ἑλλάδας;

Γιατὶ ὁ Καλομοίρης δὲ δάχτηκε τὴ θέσιν που τοῦ πρόσφεραν; Ἐὰν εὐχρηστῆθαι πολὺ ἂν μάθω πὼς ὁ Καλομοίρης δὲ δέχτηκε ἀπὸ ἰδιωτικὸν ὀλωσδιόλου λόγους, καὶ ὄχι ἄλλα γιὰτὶ προαισθάνθηκε πὼς δὲ θὰ ἔχη ἀπόλυτη ἐλευθερίαν στὴ δουλιὰ του. Μήπως τελευτήσῃ ὁ Σπάθης, δὲν εἶδε πὼς ἔχει ἀρκετὰ προσόντα καὶ ταλέντο γιὰ νὰ γίνῃ καθηγητὴς τοῦ Ὀδῆου καὶ ν' ἀντικαταστήσῃ ἕνα ξένο;

Ὅσο γιὰ τὸ διευθυντὴ τῆς ὀρχήστρας, που εἶναι καὶ αὐτὸς ξένος, θεωρῶ περιττὸ νὰ μιλήσω, ἀφοῦ ἀποδείχων παραπάνου πὼς δὲν ἔχει ὀρχήστρα.

Τὴ μεγαλύτερη καταπλήξιν που μοῦ ἔκανε ὁ κ. Συναδινῶς μετὰ ὅσα λέει εἶναι πὼς ἀνακατεῖ ἀξιοθρήνητα ὅλα τὰ ὀνόματα. Τὴ σχέση παρακαλῶ ἔχει ὁ Σολωμός μετὰ τὸν κ. Λαυράκιον (ἴσως γιὰτὶ εἶν' ἐρτανήσοι κ' οἱ δύο); ὁ κ. Λαυράκιος μετὰ τὸν Γκούζην καὶ μετὰ τὸν Πελκῆ; Αὐτὴ ἡ σύγκρισιν τῶν ὀνομάτων δὲν κολακεῖται καθόλου τὴν καλλιτεχνικὴν ἀνοχοματικὴν τοῦ κ. κριτικῶ.

Ὁ κ. Συναδινῶς δείχνει πὼς ἔχει μεγάλη γεροντολατρείαν, γιὰτὶ γιὰ μᾶς ὁ Παλαμάς δὲν εἶναι ἀπ' τοὺς παλιούς. Πολὺ περισσότερο γιὰ μᾶς δὲ, εἶναι ἀπ' τοὺς παλιούς ὁ Καλομοίρης, που εἶναι χτεσινός, νέος γιομάτος φωτιὰ, νεωτερισμὸς, καὶ τεχνίτης ἀρματωμένος.

Ὅσο γιὰ τὰ μοτίβα τὰ δημοτικὰ, κάποιος στὸ 351 φύλλο τοῦ «Νουμά» μίλησε μετὰ ποιὸν τρόπο μποροῦσι νὰ χρησιμεύουσι στὸν Ἑλληνα μουσικῶ. Ὁ Σέν-Σκίεν, ὁ Μισσενέ, ὁ νέος Ραβέλ, ὁ Ρώσος Γκαζζόνουφ καὶ ἄλλοι, πήρασι ρωμαϊκὰ μοτίβα καὶ τὰ ἐγραψαν πολὺ τεχνικὰ, ὅμως μ' αὐτὰ δὲ θὰ πῆ πὼς ἔγιναν καὶ Ρωμιοὶ μουσικοὶ. Τοὺς λείπει ἡ ρωμαϊκὴ ψυχὴ. Ὄστε κ' οἱ Ρωμιοὶ μουσικοὶ καὶ ξένα μοτίβα νὰ πάρουσι θὰ τὰ κάμουν ρωμαϊκὰ, ἀν εἶναι ἀληθινὰ γεννημένοι μουσικοὶ. Πέστε μου καλλιτέχναις τὸ ἄλλο καὶ τὸ πραγματικὸ. Ποιὸς ἀπ' αὐτοὺς τοὺς μουσικούς μας παρακολουθεῖ τὴν ποίησίν μας; Ἄν ὁ Καλομοίρης κατάρθωσι κατὰ τοπικὸν, τὸ κατάρθωσι περισσότερο γιὰτὶ παρακολουθεῖ τὴν ποίησιν καὶ τὴ φιλολογοίαν μας. Γιατὶ εἶναι οἱ δυὸ τέχναις οἱ πιὸ βελτιῶσι που δὲ σβήνουσι ποτὲ ἀπὸ ἕνα ἔθνος μέσα σὲ ὅλα τὰ ἀλλάγματα του καὶ τὶς φουρτούνας του. Παραδείγματα ἀπειρα: Γκαίτε, Μπετερόβεν, Γκόγκολ, Γκλίικα, Ραμῶ, Βολταίρος, Οὐγκώ, Μπερλιόζ, Νίτσ, Βάγνερ, Ίφεν, Γκρίγκ κτλ. Μιὰ ἐξαίρεσιν βρῖσκω σὲ μᾶς. Σολωμός, Μάντζαρὸς! Ἀνώφελα ὡς τὰ σήμερα, ἀπὸ μανίαν νὰ ἐφευρίσκουσι μεγαλοφυΐας στὸν τόπον μας ἐπάσκιαν ν' ἀνεβάσουσι τὸ συνθετὴν τοῦ ἔθνους μας ὕμνον σὲ περιωπὴ μεγάλου Ρωμοῦ μουσικοῦ. Ὁ Μάντζαρὸς εἶτανε μέγας, μὰ Ἰταλὸς ὡς τὰ νύχια μιμητῆς τῆς φλύκτρης τέχνης τοῦ Ροσσίνι, που ἀξίζει μόνο σὲ ἔργα σὲν τὸ ἀριστοῦργημα του τὸν «Κουρέα τῆς Σεβίλλης», ὅπως ὁ Σμαράς τῆς γλοκκινάλατης μουσικῆς τῶν Πουτσίνιδων καὶ Μοσκάνιδων καὶ συνοδία. Ἄν ὁ Μάντζαρὸς εἶχε νοιώσει ἀληθινὰ τὸ ρωμαϊκὸ πνεῦμα, εἶναι καιρὸς που θὰ εἶχαμε μουσική, ὅπως ἔχομε καὶ ποίησιν.

Γιὰ νὰ τελιώνουσι! Ἄς εἶναι εἰλικρινέστεροι ὅσοι θέλουσι τὸ καλὸ καὶ τὴν προκοπὴ τῆς μουσικῆς μας, γιὰτὶ οἱ κολακείαι κάνουνε κακὸ ὅσο κ' οἱ βραβεία. Ἄς γυρέψουσι ἀπὸ τὸν κ. Νάζο νὰ μᾶς φτιάξῃ ὀρχήστρα τῆς προκοπῆς καὶ πολλὰ ἔργα δικῶν μας θὰ ξεπεταχτοῦν ἀπὸ καὶ που δὲν τὰ περιμένουσι. Καὶ πρώτ' ἀπ' ὅλα ἄς ἀλλάξουσι τὸ ἐλλεινὸν σύστημα τῆς θεωρίας καὶ ἀρμονίας. Ἄς μεταφράσουσι βιβλία τῆς μουσικῆς τέχνης στὴ ζωγτανὴν μᾶς γλῶσσαν, ὅστε τὰ παιδιὰ νὰ μὴ χάνουσι τὸ μπεύσουσι ὅταν ἀκούουσι τοὺς μακαρονίστικους ὕμνους: Συγχορδία ἐντάτης ἐλάσσονος μετὰ πέμπτην ἠδὲ ξημῆν, μείζων τρόπος καὶ τὰ τέτια' θυμάμαι, μικρὸς ἔτρεμα μπροστὰ στὸν κ. Μανωλάτο, γιὰτὶ τὸ κεφάλι μου εἶταν ἀδύνατον νὰ κρατήσῃ ὅλη αὐτὴ τὴ σαβούρα τῆς σχολαστικότητος.

Κύριοι κριτικοὶ καὶ κύριοι ἐνδιαφερόμενοι γιὰ τὶς Τέχναις, ἄς παρακλοῦμε μὴ, γιὰ τοὺς θεοὺς, ἀνακατεῖτε περισσότερο τὰ θαλαμῆνα νερά μας! Μὴ φορᾶτε τὴ φαρμακικὴν χλαμύδα τοῦ πεισιμισμοῦ καὶ μὴν ἀλλοιωθῆτε ἀφοῦ δὲν εἶστε ἀλλοιωθῆροι. Οἱ νέοι που ζητᾶτε, δὲν εἶναι βέβλια στὴν πλατεία τῆς Ὀμόνοιας, ἀνάμειχτοι τοὺς ξενόχτηδες πίνοντας τὸ κακόμοιρον νερὸ τῶν καφενεδῶν. Οἱ νέοι μας, ἔπρεπε σῆς, κ. νέε, νὰ μᾶς ξηγήσετε τὴν πραγματικὴν αἰτίαν που σκῆρπιαν ἀπὸ τὸ ἔθνος. Οἱ νέοι Σολωμοὶ, κ' οἱ νέοι Γκούζηδες, κ' οἱ νέοι γλύπτες, κ' οἱ νέοι μουσικοὶ δὲν ἀγνοεῖτε, εἶμαι βέβλιος, πὼς ὑπάρχουσι περισσότερα ἀπὸ κάθε ἄλλη φερα, σ' ὅλα τὰ κέντρα τῆς Εὐρώπης καὶ δὲ θ' ἀργήσουσι ἴσα; νὰ κατέθουσι μιὰ μέρα καὶ νὰ δείξουσι τὸ μέγεθός τους. Καὶ νὰ τοὺς... ταρεξηγήσετε!

Παρίσι, 2[12]1909.
ΜΑΡΙΟΣ ΒΑΡΒΟΥΛΗΣ
Ο.Τ.Ι. ΒΛΑΒΤΕ

Μετὰ τὸ φύλλο τοῦτο κλείνει ὁ «Νουμάς» τὴν Ζ' χρονιά του. Τὸ πρώτο φύλλο τῆς καινούριας χρονιάς νὰν τὸ ζητήσουσι οἱ ἀναγνώστες μας ἀπὸ τὰ κτίρια τὸ Σαβῆτο τὸ βράδι καὶ ὄχι τὴν Παρασκευὴν, καθὼς πάντα, γιὰτὶ Σαβῆτο μεσημέρι θὰ τυπωθεῖ.
— Ἀπὸ τὸ φύλλο τοῦ «Νουμά» θὰ πουλιέται 20 λεπτά καὶ ἡ συνδρομὴ του θὰναι ἄρ. 10 γιὰ τὴν Ἑλλάδα καὶ τὴν Κρήτη καὶ ἄρ. 12 1/2 γιὰ τὸ ἔξωτερικόν.
— Τὸ φύλλο Σαβῆτο, στίς 12 ἡμέρας τοῦ δευτέρου, που θὰ μαζωγτοῦν οἱ φίλοι στὸ γραφεῖόν τοῦ «Νουμά», ὁ κ. Κωστής Παλαμάς ἴσως μᾶς διαβάσει ἀνέκδοτα κομμάτια ἀπὸ τὸ ἐπικὸν τοῦ ποίηματος «Ἡ φλογὴν τοῦ Βασιλείου».
— Στὸν «Ἐργατῆ» τοῦ Βόλου δημοσιεύθηκε μιὰ δυνατὴ καὶ ζεσπὴ μεταφραστὴ τῆς «Internationale», καθὼς λέγεται ὁ διεθνὴς σοσιαλιστικὸς ὕμνος που τραγουδεῖται ἀπ' ὅλα τὰ ἐργατικά καὶ σοσιαλιστικὰ σωματεία τοῦ κόσμου. Τὴ μεταφραστὴν τὴν ἔκαμε ὁ συνεργάτης μας Ρήγας Γκόλφης καὶ θὰ τὴν τυπωθῆται καὶ μᾶς σ' ἕνα ἀπὸ τὰ κατοπινὰ φύλλα τοῦ «Νουμά».
— Πολὺ καλὴ καὶ νοικοκυρεμένη ἡ «Ἐφημερὶς τῶν Δῆμων» που τὴ βγάζει καθε Κερικὸν ὁ κ. Δ. Μενάνδρος, διηγητὸς καὶ γραμματικῆς τοῦ Δημάρχου Ἀθηναίων.
— Τὸ «Σαβῆτο» τῆς Ἀλεξάνδρειας μετὰ τὸ καινούριον του φυλλάδιον, που τὸ λάβωμε πραγματικὰ, ἔκλεισε τὴν πρώτην του τὴ χρονίαν μετὰ τὸν πίνακα που δημοσιεύει στὸ τελευταῖον του φυλλάδιον βλέπει κανεὶς πόσο δουλέψαν τὰ φιλότιμα παιδιὰ νὰ καταφέρουσι κατὰ, ὄχι τέλειον γιὰ τὴν ὥραν, μὰ που μᾶς ὑπόσκειται νὰναι τέλειον στὰ χρόνια τὰ κατοπινὰ. Καὶ εἶναι, ἔπρεπε, ἀρκετὴ τιμὴ γιὰ ἕνα φιλολογικὸν περιοδικὸν νὰ ὑπέσκειται καὶ νὰ σκορπῆται ἀπὸ τὰ πρώτα πρώτα βήματα του.

ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ
κ. Κ. Οὐρ, στὸ Λεωνίδειον. Ὁ «Κρ. τοῦ Ν.» γράφει κριτικὰς μόνο γιὰ τὰ ἔργα που παίζουσι στὸ θέατρο.—Σταχτ. στὸ Παρίσι. Εὐχαριστοῦμε. Ὁ δὲ δημοσιεύει.—Ἐνα σπουδαστὴν. Κανένα ἄλλο, καλύτερον.—κ. Γ. Τσ. Δυὸ τρεῖς στροφές καλές, ὄχι ὅμως καὶ ὅλο.